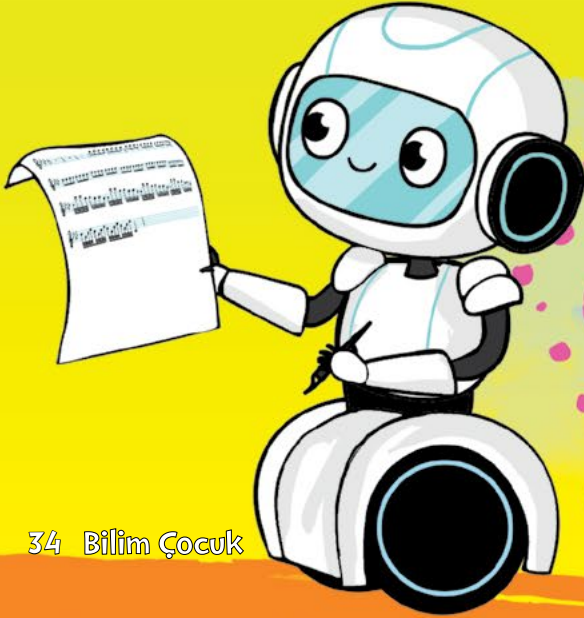
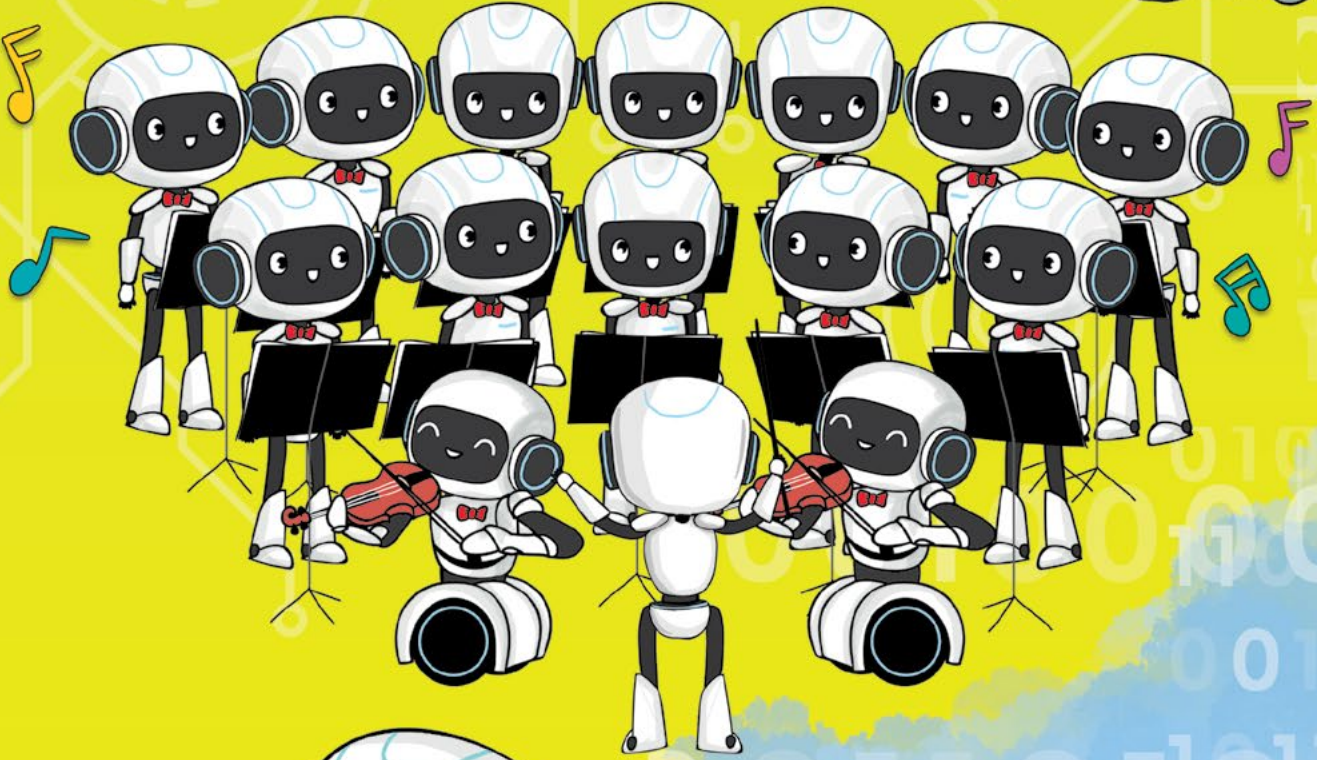

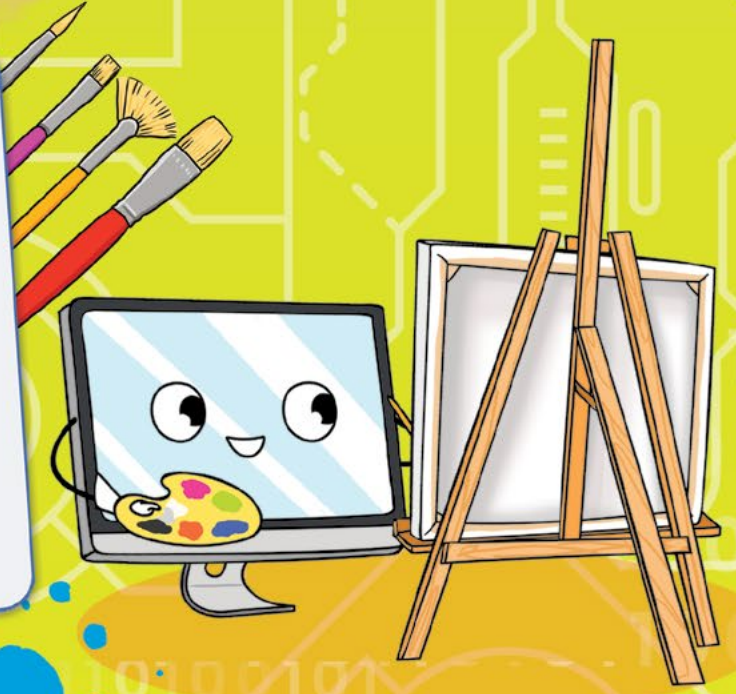
Modern Dünyanın Yeni Sanatçıları: Bilgisayarlar

Bir bilgisayardan neler yapmasını isteriz? Örneğin nasıl gideceğimizi bilemediğimiz bir konuma bizi yönlendirmesini, önemli bir günü hatırlatmasını, bir yabancı dilden çeviri yapmasını ya da merak ettiğimiz bir soruyu yanıtlamasını isteyebiliriz. Peki ya bizim için şiir yazmasını, müzik eserleri bestelemesini ya da resim yapmasını bekleyebilir miyiz? Bu yazımızda sizi yapay zekâ ve sanat üzerine düşünmeye davet ediyoruz.

Dergimizin kasım sayısındaki “Çokbilmiş Bilgisayarlar” adlı yazıda bilgisayarların nasıl öğrendiğinden, belli görevleri yerine getirdiğinden ve problem çözebildiğinden; kısacası nasıl akıllı hâle geldiklerinden bahsetmiştik. Görünen o ki şimdilik sınırlı da olsa yapay zekâ teknolojisi insan zekâsını belirli yönlerden taklit edebiliyor. Ancak iş sanat eseri üretmeye geldiğinde bir bilgisayar ne kadar başarılı olabilir dersiniz?

Bu soruyu yanıtlamadan önce küçük bir çalışma yapalım ve bizden bir şapka resmi çizmemiz istendiğini varsayalım. Ne yaparız? Öncelikle şimdiye kadar gördüğümüz şapkaları aklımızdan geçiririz. Sonra kişisel deneyimlerimize ve beğenilerimize uygun olarak bir şapka modeli belirleriz. Resmi yapmak için hangi boyaları kullanacağımıza da karar vermemiz gerekir. Örneğin sulu boya mı yoksa pastel boya mı? İstedğimiz renkleri de seçtikten sonra şapka resmimizi yapmaya hazır oluruz.

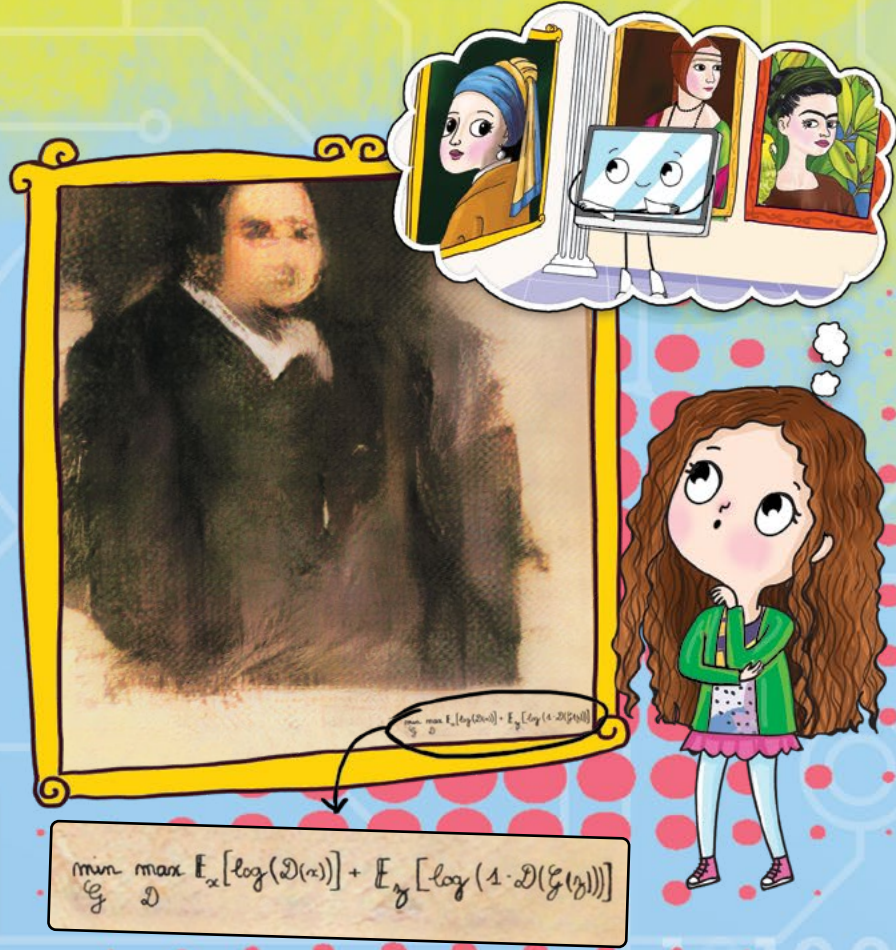

Fark ettiyseniz resim yapmak gibi özgün beceriler gerektiren bir iş için önceki bilgi ve deneyimlerimizden yararlandık. Elbette bu süreçte kişisel tercihlerimizi ve beğenilerimizi de kullandık. Bilgisayarlarsa derin öğrenme yöntemiyle birçok veriyi kullanarak özgün eserler ortaya çıkarabiliyor.

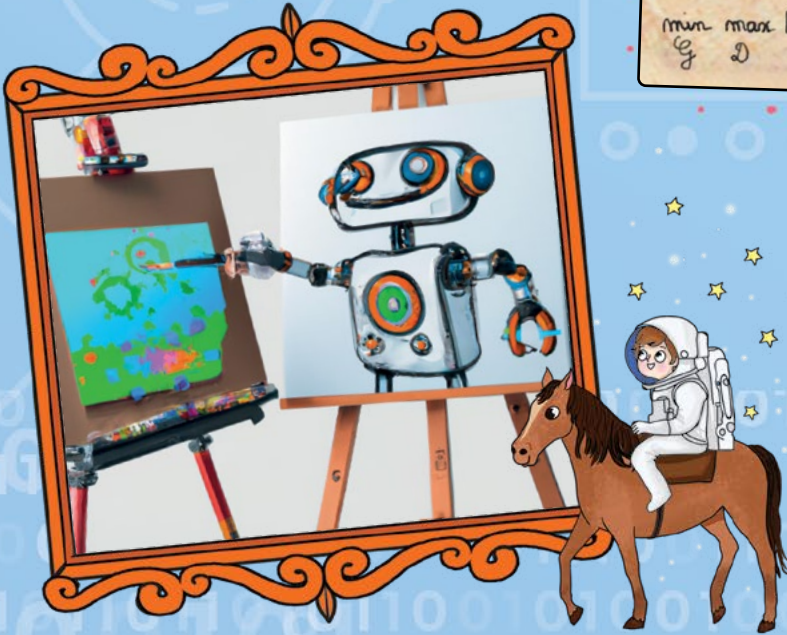
Bilişim dünyasında veri, bilgisayarların işleyebileceği biçime dönüştürülmüş bilgi parçalarıdır.

Yandaki resmin ressamını tahmin edebilir misiniz? İmzaya dikkatlice bakmanızı öneririz. Bu resim, bir yapay zekâ yazılımı aracılığıyla üretildi. İmza olarak da resmi oluşturan algoritmadaki kodun bir bölümü kullanıldı. Yazılımın bu resmi üretebilmesi için 14 ila 19. yüzyıllarda yapılmış 15.000 sanat eserini tanıması sağlandı. Sonra da yazılım, resimlerdeki benzerlikleri ve farklılıkları analiz ederek kendi tahmini resimlerini oluşturmaya başladı. Ortaya çıkan eserlerin gerçekçi görünmesi içinse uygun olmayanları eledi. Sonuç olarak birkaç yüzyıl önce yapılmış gibi görünen bu resim ortaya çıktı.

Yapay zekâ sanat üreticisi adı verilen bazı yazılımlarla bilgisayarın herhangi bir konuda resim yapması sağlanabiliyor. Bunun için istenilen sözcükleri yazmak yeterli. Örneğin "bilgisayara benzeyen sevimli robot tuval üzerine bilimsel aletler çiziyor" yazdığımızda bilgisayar yandaki resmi üretmiş. Peki "ata binen astronot" çizmesini isteseydik nasıl bir resim ortaya çıkardı?

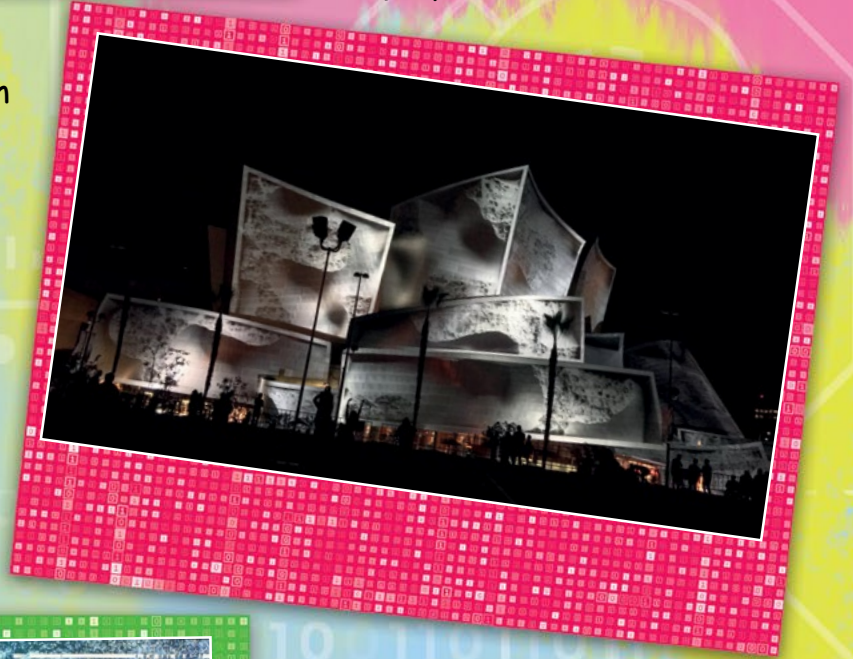
Yandaki resim de benzer biçimde oluşturuldu ve bir yarışmada ödül bile kazandı. Ancak bu duruma diğer yarışmacılar itiraz etti çünkü bunun bir çeşit aldatmaca olduğunu düşündüler. Siz ne dersiniz?

Yarışmacı, yapay zekâ tarafından oluşturulan bu resme "Uzay Opera Tiyatrosu" adını verdi.

Yapay zekâyla oluşturulan eserler henüz tam birer sanat eseri sayılamasa da sanatçılara esin kaynağı olmaya devam ediyor. Türk medya sanatçısı Refik Anadol, çalışmalarında yapay zekâdan yararlanıyor. Anadol, konuyu farklı bir açıdan ele aldı; kanvas tablolar yerine mimari yapıları, fırça yerine ışığı ve boya yerine bilgisayar verisini kullansam ne olur diye düşündü ve aşağıdaki eserleri ortaya çıkardı!

Bu görüntü ABD'nin Los Angeles kentinde bulunan Filarmoni Orkestrası'nın 100. yılı özel sergisinden. Anadol, orkestra binasının yüzeylerini sergi alanı olarak kullandı. Bunun için orkestraya ait sergilenmiş bütün görüntüleri yapay zekâ kullanarak analiz etti. Sonuçta milyonlarca görüntü, yüksek çözünürlüklü ekranlar üzerinde sanki dans eden bir eser hâline geldi. Sanatçı bu görüntüleri "bir makinenin insanlarla paylaştığı anıları" olarak yorumladı ve eseri pek çok övgü topladı.

Bu görüntüyse Çek Cumhuriyeti'nde bulunan Prag kentindeki Signal Festivali'nden. Anadol, bu kez de Prag sokaklarının yaklaşık 4.500 kilometre karelik bir alanından milyonlarca görüntüyü işleyerek eseri oluşturdu. Sanatçı bu eserine "Prag Rüyaları" adını verdi.

Siz ne düşünüyorsunuz? Sizce bilgisayarlara sanatçı diyebilir miyiz? Yapay zekânın kullanılabileceği başka hangi alanlar aklınıza geliyor?